કૂંજલ જી કુણકાર

‘ જેસીં સુરજ ચંદ, મૅરામણ મોતી પચેં ’
‘હયાત તૉજો હંધ, કચ્છ ! પ્રથમીજે પાટતે !’

તંત્રી : માધવ જોષી ‘‘અશ્ક’’

તૉજો પ્યાર
(ગ઼ીત)

તૉજે પ્યારમેં આંઊં બુડાંતો - બુડાંતો
હથ મૂંજો જલ આંઊં અભમેં ઉડાંતો.

ગ઼ાલ મૂંજી સુણ તૂં, આંઊં તૉજી સુણાંતી,
ધિલ મૂંજો રખ તૂં, આંઊં તૉજો રખાંતી...

ધિલજો સુણી નાલો, ધડ઼કન વધી વિઇ,
હિત હુત જિત ન્યાર્યો જિન્નત વસી વિઇ,

સમા ભન તૂં મુંજી, આંઊં પરવાનોં ભનાંતો,
હથ મૂંજો જલ આંઊં અભમેં ઉડાંતો...

સભર કર જિરા તૂં જુવાણઇ અચણ ડૅ,
કલી ગુલ થીએતી ત કલીકે ખિલણ ડૅ

અરધાસ ઇતરી આંઊં ધુઆ હી ગુરાંતી,
ધિલ મૂંજો રખ તૂં, આંઊં તૉજો રખાંતી.

- વ્રજ ગજકંધ

વર્ષ : ૧૨ : અંકઃ ૨ :   ઓગસ્ટ ૨૦૦૫
સ્રાણ ૨૦૬૨   રૂપિયા ૧૦-૦૦ વી

કુંજલજી કુણકાર

તંત્રી : માધવ જોષી 'અશ્ક' વર્ઁ : ૧૨ : અંક : ૨ : ઓગસ્ટ ૨૦૦૫
મુખપૃષ્ઠ તસ્વીર સૌજન્ય : જે. કે. તિવારી

સંગર

૧. તંત્રી લેખ................................૦૨
૨. માધવ જોષી 'અશ્ક'....................૦૩
૩. કચ્છી બારાખડ઼ી........................૦૪
૪. લાલજી 'સર'...........................૦૫
૫. અકાદમીજી બૅઠક.......................૦૬
૬. માધવ જોષી 'અશ્ક'....................૦૭
૭. ન્યારે નેંણ ઠર્યા.........................૦૮
૮. નૂરમામદ 'નૂર'.........................૧૧
૯. ચંદ્રવદન મહેતા 'સારસ'.............૧૧
૧૦. મૂંજી પોથી............................૧૨

ખાસ સૂચના : કોય પણ કૃતિ બે કેં પણ સામયિક-અખબારમેં પ્રગટ થિઈ હૂવે ક પ્રગટ કરે લાય હલાયાં 'વાં, ત ઉ કૃતિ અસાંકે મ હલાઈજા. અપ્રગટ કૃતિ જ હલાયણી, કૃતિજે અભિપ્રાયજી જવાભધારી કર્તાજી આય.

ખાસ સૂચના : કૃતિ ગમે તેતરી નિન્ઢી હૂવે તૉય પણ પોસ્ટ કાર્ડ, ઈન્લેન્ડ લેટર ક પોચ કેં કાગ઼રજે ટુકર મથે મં લિખજા, પણ ફૂલ્સકેપ કાગ઼ર મથે, વડેં નેં સાફ અખરેં કાગ઼રજે હિકડે઼ જ પાસે, હાંસિયો છડેનેં લિખી હલાયજી વિનંતી આય. કૃતિ બાબત જભાપ ક અસ્વીકૃત કૃતિ પાછી ખપંધી હૂવે ત, ટિકીસવારો-પૂરે સરનામેવારો કવર કૃતિ ભેરો હલાયણું જરૂરી આય.

સૂચના : વરૅમેં બારોં અંક-હર મેંણેં પ્રગટ થિયેંતા.

આજીવન લવાજમ : મોભી સંરક્ષક : રૂ. ૫,૦૦૦/-, સંરક્ષક : રૂ. ૨૫૦૦/-.
સાથી : રૂ. ૧,૦૦૦/-, શુભેચ્છક : રૂ. ૬૦૦/- વાર્ષિક લવાજમ : રૂ. ૬૦/-

જાહેરખબર : રૂ. ૫૦૦/- વટાં કરેનેં રૂ. ૨૦૦૦/-નેં તેંનું વધુ (સ્થાન પ્રમાણે)

હરેક પ્રકારજા લવાજમ ક જાહેર ખબરજી રકમ મની ઑર્ડર ક બેન્ક ડ્રાફ્ટસેં માધવ જોષીજે નાલે હલાયજી વિનંતી આય.

લવાજમ નેં જાહેર ખબરજા ભાવ 'મા બોલી'જી સેવાજે યજ્ઞમેં આહૂતિ ડેજા 'ભાવ' અઈં!

: કાગ઼ર વૅવાર, મની ઑર્ડર, બેંક ડ્રાફ્ટ હલાયજો સરનામું :
માધવ જોષી 'અશ્ક' જે નાલે હલાઈજા
તંત્રી/વ્યવસ્થાપક 'કુંજલજી કુણકાર', મઢ઼-કચ્છ. ૩૭૦ ૬૨૫
તંત્રી, મુદ્રક, પ્રકાશક, માલિક : માધવ જોષી 'અશ્ક'
મુદ્રણ-પ્રકાશન સ્થાન : શ્રીજી ઓફસેટ-ભુજ઼
કોમ્પ્યુટર ટાઈપ સેટીંગ : જી. આર. કોમ્પ્યુટર સર્વિસ-ભુજ઼

કૂંજલજી કુણકાર

જેસીં સૂરજ ચંઘ, મૅરામણ મોતી પચેં,
હયાત તૉજો હંઘ, કચ્છ ! પ્રિથમીજે પાટ તે !

સ્રાણ : ૨૦૬૨ ઓગસ્ટ - ૨૦૦૫

અકાદમીજી બૅઠક

કચ્છી સાહીત્ય અકાદમીજી કાર્યવાહક સમીતીજી હિકડ઼ી બૅઠક તેરઇં જૂલાઇજે ડીં અકાદમીજે કાર્યાલયમેં થિઇ તેંમેં જુકો પ કમ થ્યો, ફેંસલા થ્યા, ઠૅરાપ થ્યા નેં તેંમેં જુકો ડૉ સમીતીયૂં રચાણ્યૂં અઇં તેંજો હૅવાલ હિન અંકમેં બ્યેં પનેં તે અસીં ડિનૂં આય.

હિતે તંત્રી લેખમેં અલગ સેં નોંધ ગિનેજો એતરે જરૂરી સમજ્યો આય જે, ભુજ઼ જી સામાન્યસભામેં જડેં કાર્યવાહક સમીતીજી રચના કરેમેં આવઇ તડેં તેંમેં કેતરાક ભાવર મિણીં નજરસેં લાયક હૂંધે ભી કાર્યવાહક સમીતીમેં અચી ન સગ્યા નેં તેંતે કેતરેંક ભાવરેંકે અસંતોસ થ્યો, તેંજી સુણસુણ અસાંજેં કનેંતે પ આવઇ હુઇ.

અિનીં ભાવરેં કે મૂંજી ખાસ અરઘાસ આય ત, 'ખુરસી પિનઇં સામેં હલીનેં તાં કેંક ભાગ્યવંતકે જ મિલેતી. ભાકીં તાં જપટ મારેનેં જટણીં પૅતી ! જપટ મારેનેં જટણ લાય સાથી ખપેંતા. આતમબલ ખપે તો!'

અસાં સામેં ન્યાર્‌યૉ. અસાંજે તાલૂકેમેં નેં તાલૂકેજી સરહદ સામેં આવલ અભડ઼ાસે તાલૂકેજેં કેતરેંક ગામેમેં મૂં કેં-પ જાતજે સ્વારથ વિગર રાત-ડીં, સી-ગરમી-મીં ન્યારે વિગર પ્રજાજો કમ ક્યો. મૂંજે મનમેં વરેં જેં વરેં તાઇં અૅડ઼ી અુમેઘ હુઇ જે મૂંજો કોંગ્રેસ પક્ષ મૂંકે સામેં હલીનેં ગુજરાત વીઘાનસભાજી ચૂંટણીએંમેં અભડ઼ાસા મતદાર વીભાગ (જેંમેં લખપત નેં અભડ઼ાસો બ તાલૂકા નેં નખત્રાણેં તાલૂકે જે નખત્રાણેં સૉત ચારીચારૉક ગામ અઇં)જી બૅઠક મથાં પક્ષજો અુમેઘવાર ભનાઇંઘો ! પ, અૅડ઼ો ન ભન્યો. આખર જડેં હિકડ઼ી ચૂંટણીં ટાણેં માકણી કિઇ તડેં (સ્વ.) ખીમજીભાઇ જેસંગ ચ્યોં જેં : 'મારાજ ! ચૂંટણી લડ઼ે લાય બ લખ રૂપીયા ખપેં!' મૂં અિનીંકે ઘણેં સમજાયો પ, ટિકીસ ન મિલઇ ! અુન વખત અૅડ઼ી હાલત હુઇ જે આઅૂં ફકત હા, ફકત પનરેંખન હજાર રૂપીયેંજે ખર્ચમેં ચૂંટણી ખટી વિઞા ! બિઇયાર જી ચૂંટણી ટાણેં ગુજરાતજેં ત્રીં પૂર્વ મંત્રીયેં તત્કાલીન મુખ્ય મંત્રી માઘવસિંહજી સોલંકી સાહેબકે મૂંજી ભરામણ ક્યોં. એતરો જ નં, પ મુમ્ભઇજી હિકડ઼ી અૅડ઼ી કચ્છી હસ્તી જુકો અિન્દીરાજીકે 'અીન્દૂ' ચિઇનેં બોલાઇંઘી હુઇ, તેં રાજીવ ગાંઘી મથે મૂંકે ભરામણ પત્ર લિખી ડિનેં, પ ટિકીસ ન મિલઇ !

રાજ્યજે હિકડ઼ે મંત્રીકે મૂં ચ્યો હો, 'જ મૂંકે ટિકીસ નઇં મિલે ત, માઘવસિંહભાઇ મૂખ્યમંત્રી નઇં ભનેં !' નેં મૂંજી ભવીષ્યવાણી મર સચી પઇ, પ મૂંકે ટિકીસ ન મિલઇ સે ન જ મિલઇ !

પર્યાં કુલાય અકાદમીજી જ ગ઼ાલ કરીયાં.

કચ્છી ભાષા નેં કચ્છી સાહીત્ય જે પ્રસાર, પ્રચાર લાય આઅૂં ત્રીયારૉક વરેં થ્યા જિકીં કીં પ્રવૃતી કરીયાં તો સે આંજી નજર સામેં જ આય ! તેં હૂંધે જડેં પ્રમુખપદજી ચૂંટણીં આવઇ તડેં મૂંકે કૅડ઼ી ત સફાઇસેં ટારેમેં આયો, ઇ આંજે ઘ્યાનનૂં બાર નાંય જ !

ત જીં મૂં ખામોશી રખઇ આય તીં આં મિન્જા જેં કેં ભાવર કે મનદુખ થ્યો હૂવે તેંકે ખામોસી રખેજી નિમાંણીં અરધાસ આય !

અકાદમીજી કાર્યવાહક સમીતીજી બૅઠકમેં જિનીં ડોંયં પેટા સમીતીએંજી રચના થિઇ આય તેંમેં અકાદમીજેં ઘણખરેં સભાસદેંકે સ્થાન ડિનેમેં આયો આય. એતરે જેંકે પ કીં મનદુખ-અસંતોષ થ્યો હૂંધો અૂ મનદુખ-અસંતોસ ડૂર થ્યો હૂંધો, ઓછો થ્યો હૂંધો, અૅડ઼ી મૂંજી ધારણા આય !

હિનીં પેટા સમીતીએંકે પિન્ઢ-પિન્ઢ જે ક્ષેત્રમેં કાર્યવાહક સમીતી જેતરી જ સ્વતંત્ર સત્તા આય !

આખર તાં પાંજો હિકડ઼ો જ ધ્યેય આય, કચ્છી ભાષા કે-પાંજી મા બોલીકે જીયરી રખણીં! વધાયણીં-વીજાયણીં !

અકાદમીજા પ્રમુખ કીર્તીભાઇ ખત્રી હિકડ઼ા ધ્યેય નિષ્ઠ વ્યકતી અઇં અૅડ઼ો મૂંજો ત્રી ખન વરૅજો અનૂભવ આય !

*****

માધવ જોષી 'અશ્ક'

જિન્ધગી

માંણે ગ઼િન ભરપૂર તૂં, હી જિન્ધગી !
મર ન થોડ઼ી રિઇ ત રિઇ, હી જિન્ધગી !

લિકબૂચાણીં રાંધ સૂરજસાંખેંજયૂં !
પિરૉજો હી પ્રિગટણૂં, હી જિન્ધગી !

પખીયનજો હી ગીત ગૂન્જન ! પવનમંદ !
રેલાયતી સુર સપ્ત વા', હી જિન્ધગી !

ગજણ નેં હી નચણ, આહા ! ખિવણજો !
વસંધલ વસ ભિજ઼ાયતી, હી જિન્ધગી !

સુરમ અચે તી હા, અચે, કયાંનૂં અરે !
ફૉરંધલ ગુલફુલ જે સંગ, હી જિન્ધગી !

'અશ્ક' સાંજી અજ઼ ત લાલમ્લાલ આય !
રઙજી વેંધી રઙમેં, હી જિન્ધગી !

देवनागरी - गुजराती लिपि में कच्छी वर्णमाला

ક	ખ	ગ	ગ઼	ઘ	ઙ	ચ	છ	જ	જ઼
(ઝ)	ઞ	ટ	ઠ	ડ	ઢ	ણ	ત	થ	(દ)
ધ	ન	પ	ફ	બ	ભ	મ	ય	ર	લ
વ	સ	(શ)	(ષ)	હ	ડ઼	(ળ)	ક્ષ	જ્ઞ	

क	ख	ग	ग़	घ	ङ	च	छ	ज	ज़
(झ)	ञ	ट	ठ	ड	ढ	ण	त	थ	(द)
ध	न	प	फ	ब	भ	म	य	र	ल
व	स	(श)	(ष)	ह	ड़	(ळ)	क्ष	ज्ञ	

અ	આ	ઇ	ઈ	(અિ)	(અી)	ઉ	ઊ	(અુ)	(અૂ)
એ	ઍ	ઐ	ઓ	ઑ	ઔ	અં	અઃ		

अ	आ	इ	ई	(अि)	(अी)	उ	ऊ	(अु)	(अू)
ए	अे	अॅ	ऐ	अै	ओ	ऑ	औ	अं	अः

कच्छी में झ, द, श, ष नें ळ हिनीं व्यंजनेंजो (अखरेंजो) अुपयोग करेमें नथो अचे.

जीयं त : कच्छीमें 'झ झबलेजो झ' नं प 'ज जबलेजो ज' लिखाजे नें बोलाजे तो. 'द–दडे जो द' नं, प 'ड–डड़े जो ड' लिखाजे नें बोलाजे तो.

कच्छी बोलीमें फक्त सिग़ाड़ी जे 'स' जो ज अुपयोग थीये तो. 'श–शकोरेजो श' क 'ष–धनुषजो ष'जो अुपयोग़ नथो थीये. प अिते 'श' नें 'ष' जे ठेकाणें 'स' जो ज अुपयोग़ थीये तो.

कच्छीमें 'ळ–नळ जो ळ' नं–प 'ड़ नड़ जो ड़' लिखाजे–बोलाजे तो क पोय 'नल' लिखाजे–बोलाजेतो.

कच्छीमें 'ङ' नें 'ञ' जो अञा ताइं प छूटसें अुपयोग़ थीये तो. जींय त – मुङ नें अुञ. ङाङणीं नें ञज.

असीं ह्रस्व 'इ' (ि) नें ह्रस्व 'उ' (ु)जो अुपयोग फकत 'इ' नें 'उ'जे लघु वीवृत्त अुचार पूरतो ज करींयों ता. भाकीं ह्रस्व 'इ' नें ह्रस्व 'उ' (ु)जे भधले दीर्घ 'ई' नें दीर्घ 'ऊ'जो ज अुपयोग करीयोंता.

લાલજી ‘સર’

નેં હીંયૂં રૂઇ પ્યો !

(લાલજી ‘સર’ જે નાલેસેં મૂલૂન-મુમ્ભઇમેં ખ્યાત શ્રી લાલજીભાઇ કતીરા મૂર કોટેસરજા વતની અઇં. મૂલૂનમેં ટ્યૂશન કલાસીસ હલાઇયેંતા એતરે ‘લાલજી સર’ ચૉવાજેંતા.

મૂંજે પિચોતેર વરૅજે ઑછવજે અનૂંસંધાનમેં મુમ્ભઇમેં જડેં કચ્છી ગદ્ય પઠન જ્યૂં બૅઠરૂં થિઆીયૂંતે તડેં કેતરીક બૅઠકેંમેં લાલજી ‘સર’ પ હાજર ર્યા હુવા નેં પઠન ક્યોં હોં તેંમાં મા બોલીજો અંતર્નાદ થ્યો. તેંસેં હી કચ્છી લઘૂવાર્તાજો સર્જન થ્યો આય! - તંત્રી)

દીપેશ, અુભો થી ! રાજેશ ‘સર’જો પહાડ઼ી અવાજ઼ કલાસમેં ગજ્યો ! વીદ્યાર્થીએંકે કેંક વડી સજાજા એંધાણ ડિસાણાં. ‘તૂં સાવ નફ્ફટ થિઇ વ્યો અઇંયેં ! ભણેમેં લાપરવાઇ વધંધી વિઞેતી! ગૅરહાજરી પણ વધંધી વિઞેતી! જવાભધારી જૅડ઼ો કીં આય ક નં?’ સાહૅભજે હર બોલમેં જવાલામુખી ભભૂકંધો હો, પણ દીપેશ ત ધીરગંભીર ચૅરેસેં હી મિડ઼ૅ સુણંધો જ વ્યો તે ! પ સાહૅભજા બોલ વરી હિકડ઼ો વખત મર્યાદા પાર કરે ર્યા હુવા : ‘નાલાયક! ભેસરમ! ભણણૂં જ ન હૂવે ત ઘરેં વિઇ રૉ નં ! કુલાય માઇતરેંજા પઇસા વિઞાઇંયેંતો? કેતરો મિડ઼ૅ નુકસાન થીયે તો, તેંજી તૉકે કીં ખબર પૅતી ?’

દીપેશજી અખીયેંજેં ખૂણેં મેં પાણીજા ટીપા અુભરણ લગા. અૂ અઞા પણ સાહૅભ સામેં અૂનીં નજરસેં ન્યારીંધો ર્યો ! જિન્ધગીજી ગહન ગાલીયેંકે સહજ સરલતાસેં સમજાઇંધલ પિન્ઢજી પ્રેરણામૂર્તી સાહેભ જે રૌદ્રરૂપજા અજ અિનકે પૅલીવાર દર્શન થ્યા ! અિનજો મન પલભર બે વીશ્લેષણમેં બુડી વ્યો : ‘હાં, સાહૅભ હિકડ઼ેધમ સચા અઇં ! મૂં લાય કરે અિનીંકે કેતરી મિડ઼ૅ ચિન્ધા આય ! એતરે ત હૅડ઼ી રીત મૂંજો ધ્યાન ખેંચીયેંતા. કધાચ અિનીંકે સચે કારણજી ખબર નાંયં એતરે થોડ઼ા ગરમ થિઇ વ્યા અઇં!’

પણ સાહૅભ અજ શબ્દેંજે પ્રહારજે મૂડમેં હુવા. અિનીંજો અવાજ વરી પ ગજ્યો : ‘બોલેં કૉ નતો? મોંમેં મુઙ ભર્યા અઇં?’ એતરો બોલંધે બોલંધે સાહૅભ નિપટ પાસેમેં અચી વ્યા. મિડ઼ૅ છોકરા દીપેશકે શારીરીક સજા મિલંધી ઍડે ખ્યાલસેં ધ્રુબી વ્યા !

હાણેં દીપેશજા ચપ આસ્તે આસ્તે ખુલ્યા. પાસેમેં વિઠલ બેં વીદ્યાર્થીએં પ ચપ ખુલણજી હી ઢબ ન્યાર્યોં; હીંયેંજી વ્યથાકે શબ્દજો રૂપ ડે લાય કરેનેં હી ચપ જુકો પ્રયત્ન કરે ર્યા હુવા.

‘સાહૅભ, ઘણેં નુકસાન થિઇ ર્યો આય. મૂંકે તેંજી ખબર આય, જુકો નુકસાન થિઇ વ્યો આય અિનજી કદાચ કડેં પણ ભરપાઇ થિઇ નઇં સગ઼ે ! સાહૅભ, મૂં મૂંજે પપાકે વિઞાયા અઇં!’ એતરો બોલંધે બોલંધે અખીયેંમાં પાણી વોંણ લગ઼ા. એકાંધો ટીપો સાહેભજે અડે મથે પણ પ્યો. સાહૅભ અિનજી ગરમીજો અનૂભવ પણ ક્યોં નેં તેં ભેરા દીપેશજા હી બોલ માસ્તર સાહૅભ જે હીંયેંકે છૂઇ વ્યા ! ‘સાહૅભ, મૂં મૂંજે મથેજો ‘છતર વિઞાયો આય! મિડ઼ૅ મૂંકે દયાજી નજરસેં ન્યારીયેંતા. વિચાડ઼ો દીપેશ! ચિઇનેં મૂંકે બોલાઇયેંતા! આઅૂં મિણીં લાય વિચાડ઼ો થિઇ વ્યો અઇયાં ! પણ, હિનીં મિણીં લાચારીએંજે વિચમેં મૂંજે ધિલમેં હિકડ઼ો આશાજો કીરણ જરૂર આય. પે સમાન આં જૅડ઼ે માસ્તર સાહૅભજી હુભ નેં હીંયારીસેં આઅૂં જલ્ધી હિન લાચારીમાં બારા અચીંધોસેં ! હાણેં અઇં જ મૂં લાય સર્વસ્વ અર્યૉ’ દીપેશજી અખીયેંમાં વોંધલ પાણી વિચાં પ અિનજી અખીયેંમેં હિકડ઼ો અલગ તેજ પણ ડિસાણૂં તે !

પણ હી કુરો ! છોકરેં ન્યાર્યો ત, સાહૅભજી અખીયેંજેં ખૂણેંમેં પણ હિકડ઼ો અશ્રુબીંદૂ-અિનીં દીપેશકે જુકો બોલ ચ્યોં હોં તેંજે પશ્ચાતાપજો અશ્રુબીંદૂ આયો હો ! સાહૅભજો હીંયૂં અજ઼ રૂઇ ર્યો હો!

Kunjal ji Kunkar August,2005...........www.asanjokutch.com

અકાદમીજી બૅઠક

અકાદમીજી કાર્યવાહક સમીતીજી બૅઠક તા. ૧૩-૭-૨૦૦૫જે ડીં ગાંધીનગરમેં થિઇ હુઇ તેંમેં જુકો કેતરાક નોંધ લાયક નીર્ણય થ્યા તેંજી વિગત આંજી જાણ લાય ડીંયોંતા-તંત્રી

૧. અનૂવાદ યોજના : કચ્છીભાષાજેં શિષ્ટમાન્ય પુસ્તકેંજો ગુજરાતી, હિન્ધી, અિન્ગ્રેચી, સિન્ધી, અુર્ધૂ નેં બિઇ અર્વાચીન ભાષામેં નેં અિનીં ભાષાએંજેં પુસ્તકેંજો કચ્છી ભાષામેં અનૂવાદ કરેનેં છાંપાય લાય આર્થીક સહાય ડેજો મંજૂર થ્યો આય.

૨. ઑડીયો-વીડીયો યૂનીટ યોજના : કચ્છી ભાષાજા જુનાં ભજન (ભકતી રચના), લગ્ન ગ઼ીત, લોકગ઼ીત, છંધ, પધ્ય સાહીત્ય નેં કચ્છજેં વીધવીધ વિસ્તારેંજી, જ્ઞાતિએંજી લોકબોલી, લોકવાર્તાઅૂં, લોકવાધ્ય નેં સમગ્ર લોક સાહીત્ય નેં કચ્છી સંસ્કૃતીકે અૂજાગર કરીંધલ સાહિત્ય કે ધ્વની મુદ્રીત કયણૂં.

૩. મૂર્ધન્ય કચ્છી સાહીત્યકારેંજા અપ્રાપ્ય પુસ્તક પ્રગટ કયણાં, વીધમાન સર્જકેંજા પુસ્તક પ્રગટ કયણાં, લોક સાહીત્યજા પુસ્તક પ્રગટ કયણાં.

૪. 'અખર' નાં જો ત્રીમાસીક પ્રગટ કયણૂં.

૫. શ્રી કલાધર મુતવા 'રણ-જો-લોકસાહીત્ય' બીં ડીંયેંજો પરીસંવાદ કરેજી, પ્રા. કાન્તીભાઇ ગૉર કચ્છી ભાષાજા છંદ-વૈયાકરણ વીષયતે સેમીનાર રખેજી, ડૉ. વીશન નાગડ઼ા 'બૃહદ્ કચ્છ કવી સંમેલન' મુમ્ભઇમેં રખેજી યોજના પત્ર મારફત રજૂ કયોં હોં. સે ઇ ત્રૉય ભાવર વિગતવાર યોજના વ્યવસ્થીત રૂપમેં રજૂ કરીયેં તેં પોય અકાદમીજા સઠ ટકા નેં કાર્યક્રમ કરીંધલ સંસ્થાજા ચાલી ટકા ખર્ચ પ્રમાણેં જરૂરી મંજૂરી મિલંધી.

૬. શ્રી માવજીભાઇ મહેશ્વરીકે પણ કેંક સંસ્થા મારફત યોજના હલાયજો સૂચન કરેમેં આયો.

૭. શ્રી મદનકુમાર અંજારીયા 'ખ્વાબ'જે કાગ઼રકે ધ્યાનમેં રખીનેં 'ઑડીયો-વીડીયો યૂનીટ સમિતિ'જી રચના કરેમેં આવઇ.

અકાદમીજે કમકે જરૂરી ગતી મિલે નેં તેંમેં અકાદમીજા તમામ સભાસદ ભાઇવાર ભનેં તેં લાય પેટા સમીતીએંજી રચના કરેમેં આવઇ :

૧. **શિષ્ટ માન્ય સાહીત્ય યોજના સમીતી**મેં સર્વ શ્રી માધવ જોષી 'અશ્ક', ડૉ. કાન્તી ગોર, ડૉ ગુલાબ દૅઢીયા, પ્રભાશંકર ફડ઼કે નેં બાબુલાલ ગોર

૨. **કાર્યક્રમ પરીસંવાદ સમીતી**મેં સર્વશ્રી બાબુલાલ ગોર, રાજેશ ગઢવી, હીરજીભાઇ શાહ, તેજપાલ ધારશી 'તેજ' નેં જવેરીલાલ સોનેજી

૩. **નવોદીત સાહિત્ય યોજના સમીતી**મેં સર્વશ્રી નારાયણ જોષી 'કારાયલ', ગૌતમ જોષી, હરેશ ધરજી 'કસભી', ધનજી ભાનૂશાલી નેં વ્રજ ગજકંધ

૪. **બાલ સાહીત્ય યોજના સમીતી**મેં સર્વ શ્રી ડૉ. વિશન નાગડ઼ા, ડૉ. રમેશ ભટ્ટ 'રશ્મી', હસમૂખ અબોટી 'ચંદન' નેં જયંતી ગોર 'જખ્મી'

૫. **પ્રકાશન સમીતી** મેં સર્વ શ્રી માધવ જોષી 'અશ્ક', ડૉ. ગુલાબ દેઢીયા, મદનકુમાર અંજારીયા 'ખ્વાબ' નેં વ્રજ ગજકંધ.

---

૬. **લોક સાહીત્ય સમીતી**મેં સર્વશ્રી દીનેશ જોષી, અુમીયાશંકર અજાણી, રાજેશ ગઢવી, માવજીભાઇ મહેશ્વરી નેં શ્રીમતી જોહરાબાનૂ ઢોલીયા

૭. **અનૂવાદ સમીતી**મેં સર્વ શ્રી માધવ જોષી 'અશ્ક', નેણશી ભાનૂશાલી 'જાની' નેં ડૉ. રમેશ ભટ્ટ 'રશ્મી'

૮. **શ્રેષ્ઠ પુસ્તક પારીતોષીક યોજના સમીતી** મેં સર્વ શ્રી માધવ જોષી 'અશ્ક', પ્રભાશંકર ફડ઼કે, ડૉ. કાન્તી ગોર નેં ડૉ. ગુલાબ દેંઢીયા

૯. **મુખપત્ર પરામર્શ સમીતી**મેં સર્વ શ્રી માધવ જોષી 'અશ્ક', ધનજી ભાનૂશાલી, બાબુલાલ ગોર નેં વ્રજ ગજકંધ નેં

૧૦. **ઑડીયો-વીડીયો યુનીટ સમીતી**મેં સર્વશ્રી મદનકુમાર અંજારીયા 'ખ્વાબ', ડૉ. અુમર એમ. સમા, અુમરશીભાઇ પરમાર નેં શ્રીમતી પ્રીતીભેંણ સોનીજી વરણી કરેમેં આવઇ આય.

હિન ડોંયેં ડોંય સમીતીમેં હોધેજી હૅસીયતસેં અકાદમીજા પ્રમુખ, ઉપપ્રમુખ નેં મહામાત્ર અુન જ હૅસીયતસેં પદભાર સંભારીંધા નેં હી સમીતીયૂં જુકો પ નીર્ણય કરીંધ્યૂં અૂ નીર્ણય કાર્યવાહક સમીતીજે નીર્ણયજે ભરાભરજા હૂંધા નેં તેંકે કાર્યવાહક સમીતીજી મંજૂરીજી જરૂરત નઇં હૂવે.

હીં કાર્યવાહક સમીતીજી બૅઠકમેં કચ્છી ભાષા-સાહીત્યજી પ્રગતીજી દિશામેં અંતી મહત્વપૂર્ણ નીર્ણય કરેમેં આયા અઇં નેં તેંમેં સમીતીજેં તમામ સભાસદેં નેં ખાસ કરેનેં અકાદમીજે પ્રમૂખ શ્રી કીર્તીભાઇ ખત્રી, સાંસ્કૃતીક મંત્રાલય જે અૂપ સચીવ શ્રી ઝાલા નેં અકાદમીજે મહામાત્ર શ્રી વરદરાજ પંડીત નીર્ણાયક ભાગ઼ ગ઼િડ઼ોં હોં, તેંજી નોંધ ગ઼િડ઼ઇ જ ખપે !

*****

માધવ જોષી 'અશ્ક'

મન્જીલ

મન્જીલ મૂંજી *વટનૂં વરલે પાર આય !
વેસા ખણેજી એતરે, કિથ વાર આય !

બેડ઼ી તારઇ આય, ધરીયા વિચ અસીં !
હેંમથજા હથીયાર, હથ પતવાર આય !

લૉર્યૂં ત્યૂં હી ખણીં વિઞે આકાસમેં !
પાતાર બોડ઼ીં તાંય નાં, ધરકાર આય !

થીંધો કુરો મૂંસેં ન તેંજી ફિકર કીં !
પાણીં ગ઼િડ઼ો આય : 'વિઞણૂં સામેં પાર' આય !

જીંયણૂં ત મર્ધ થિઇ હિન જગ઼તમેં !
નકાં આખરી 'અશ્ક' હી જુઆર આય !

વાટ=ક્ષિતિજ

ન્યારે નેંણ ઠર્યા !

૧

બાળ ડાયરો

હૅર જૂલાઇજી પંજ તારીકનૂં એકઇ તારીક તાઇં મુમ્ભઇમેં હોસેં. મુમ્ભઇ વિઞે લાય મૂંકે હીં તાં કોય બાનૂં ગોતણૂં નથો પૅ. વીશન કેતરેંક વરેંનૂં શબ્દકોષ નેં ચવકેંજે સંગરેજો જુકો કમ કરીયેંતા ઇ મૂં લાય મુમ્ભઇ વિઞેજો મિણીંયાં વડો બાનૂં આય ! પ, નાં ! હૅર ખાસ કરેનેં સાંતાક્રૂઝ જે કચ્છી વીસા ઓસવાલ જૈન સમાજજી સંસ્થા 'સ્નેહ સેતૂ સંગઠન'આસાડી બીજ-કચ્છી નંયં વરેંજો ઑછ્વ ૬ જૂલાઇજો મઞાય તેંમેં હાજરી ડીંણીં જરૂરી હુઇ !

ડખણ ગુજરાતમેં અજાયો મીં વરસ્યો તેંસેં કરેનેં મુમ્ભઇજો રેલ ને રોડ વૅવાર નિપટ ભંધ હો. પ નેઠ મીં ભંધ થ્યો તડેં ચાર તારીકજો ભુજ઼નૂં ટ્રેનમેં રવાનૂં થિઇ અમધાવાધ પુગ્ગોસેં. ટેસનનૂં બાર નિકરંધે જ એસ.ટી. જી બસ ઉભી હુઇ. આઊં ઉન બસમેં સૂરત પુગ્ગોસેં. સૂરતમાં બિઇ બસ જલઇ નેં વાપી પુગ્ગોસેં. વાપીમેં ટ્રેનજી ટિકીસ કઢાઇ નેં પ્લેટફારમ તે પુગ્ગોસેં નેં ટ્રેન હલઇ. આઊં ઉન હલંધલ ટ્રેનમેં ચડ઼ી વ્યોસેં નેં પંજ તારીકજી પછાડ઼જો મુમ્ભઇ પુગ્ગોસેં.

પાર્લાજે ભાઇદાસ સભાગૃહમેં વીશનજે બાલ ડાયરેજો મનભર પ્રોગ્રામ ધિલ ભરેનેં માંણ્યો! વિશનજી પાલણભાઇ શાહ 'વસંત'જી સદાબહાર ગાયકી પ માંણાઇ !

બાલડાયરેજેં બાલ કલાકારેંજી કલાકે માંણીંધે માંણીંધે ભલા, અંકે આંજો બાલાપણ જાધ અચેતો ક નં ? મૂંકે તાં અચે તો ભલાં ! એતરો જ નં, આઊં તાં મૂંજી જ઼મારમાં સિન્તર વરેં ઓછા કરેનેં છેં વરેંજો છોકરો ભની વિઞા તો !

૨

પાર્લાજો પ્રોગ્રામ - રાજેશ ગઢવી

પાર્લાજે કચ્છી વીસા ઓસવાલ જૈન સમાજજેં આગ્ગેવાનેં મૂંકે ભાઇદાસ સભાગૃહજે કાર્યક્રમ ટાણેં જ અઠ તારીકજે પાર્લા-દીનાનાથ ભવનજે કાર્યક્રમમેં હાજરી ડેજો આમંત્રણ ડિનોં હોં એતરે આઊં ઉન કાર્યક્રમમેં પ હાજર રૅયોસેં.

કાર્યક્રમજો આયોજન નેં સંચાલન કલ્યાણજી સાવલા 'ઊર્મિલ' હસ્તક હો. ઉનીં જ કચ્છમાં દાઊદ ટાના, હીંમત જોષી નેં રાજેશ ગઢવી કે કોઠાયોં હોં. પ ટ્રેન નેં રોડ વૅવાર ભંધ હૂંધે ફકત રાજેશ ગઢવી પ્લેનમેં આયા.

રાજેશ ગઢવી ! કચ્છજો નામી મેં નામી કલાકાર અજ઼ જી તારીકમેં આય !

દીનનાથ હૉલ ચિકાર ભર્યો હો ! મિણીં રાજેશ ગઢવીજી કલાકે માંણ્યોં ! નેં વિસેસમેં, માંણ્યો વીશન નાગડ઼ાજી કવીતાકે ! અધરાત તાઇં ડાયરો હલ્યો !

૩

ચેમ્બૂર જો કાર્યક્રમ

જીં આઊં સાંતાક્રૂઝ વારેં જે કાર્યક્રમમેં હાજરી ડે લાય આયો હોસેં તીં જ ચેમ્બુરજે કાર્યક્રમમેં પ, હાજરી ડીંણીં હુઇ. કીરીટભાઇ લાપસીયા કચ્છી સાહીત્યકારેંકે જુકો 'તહેદીલ' વધાયનેંઉનીંજે

સર્જનજી પધરાઇમેં ઊદાર આર્થીક સહકાર ડીંધેંતા ઍડે સખીજો, મૂંકે આગોતરો-બ્ભી મેંણેં અગીયાંનૂં જ નોંતરો હો એતરે ચેમ્બૂર કચ્છી જૈન સમાજજે કાર્યક્રમમેં હાજરી ડિનીં.

અગીયારોં જૂલાઇ જે કાર્યક્રમજી આઅૂં કુરો ગ઼ાલ કરીયાં ? બાલ ડાયરેજો હૅડ઼ો જભરો કાર્યક્રમ મુમ્ભઇ ક બાર કિથે પ કડેં પ પૅલા થ્યો ન હો ! સિન્તેર ખન કલાકાર ! નેં અૂ પ વીશનજે જાથૂ બાલ ડાયરેજા નં, ચેમ્બૂરજા જ નાં કલાકાર !

ભલા, હિનીં કલાકારેંકે તઇયાર કરેમેં વીશનકે નેં નીમાકે કેતરી મિડેં મૅનત કયણીં પિઇ હૂંધી !

પ હિકડ઼ી ગ઼ાલ હુઇ. હિન કાર્યક્રમમેં કેતરાક વડા કલાકાર પ હુવા. નૃત્ય કલાકાર. સમૂહ નૃત્યજા કેતરાક કાર્યક્રમ પેશ થ્યા તેં મેં બારેં, ચોડેં, સોરેં, અચડેં, વીયેં વરેંજી છોકરીયૂં પ હુઇયૂં. છોકરા પ હુવા નેં કાર્યક્રમ સંચાલીકા તૃપ્તી ગોસર નેં નૃત્યાંગના જીંકલ ગંગર, રૂપા શાહ નેં પંકીતા હિનીં બાળ કલાકારેંકે નેં કીશોર નેં જુવાણ નૃત્યકારેંકે તઇયાર કરેમેં વીશનકે વડા મધધગાર થ્યા !

મૂં બાળ કલાકારેંજે માઇતરેંકે-ખાસ કરેનેં માતાએંકે વધાઇયૂં ડિનીંયૂં કાર્યક્રમ સંચાલીકા કે નેં નૃત્યાંગના કે પ વધાઇયૂં ડિનીંયૂં નેં કીરીટભાઇ લાપસીયાકે નેં અુનીંજે સાથીદારેંકે પ વધાઇયૂં ડિનીંયૂં !

૪

'કૂંજલ'જે આસાડી અંકજો અર્પણ વીધી

'કૂંજલ'જો કચ્છી નઅૂં વરૅ, ૨૦૬૨જો અંક હિન ફેરે બીં ભાવરેંકે ભેરો અર્પણ ક્યો.

હિન આસાડ મેંણેં મેં સાઇ ચૉથ નેં ડૉ જુલાઇ બૉચ ભેરા આયા. બૉચ મૂંજા જનમ ડીં ! મૂં સિતોતેરેંમેં પગ઼ રખ્યો.

જૂનમેં વીશન નેં નીમાસેં સલા કરેનેં આસાડી-જૂલાઇ અંક અસાંજે જાની 'એકલ વીર' ધીરજભાઇ છેડ઼ા (કચ્છ-ડેપેવારા)નેં અિનીં જૅડ઼ા જ અસાંજા ઘણગુરા (શુભેચ્છક) કીરીટ દામજીભાઇ નાગડ઼ાકે ભેરો (સંયૂક્ત) અર્પણ કરેજો નિકી ક્યો હો.

મૂં ચ્યો હો : 'હી બૉચ ભાવર પાંજી કચ્છી સાહીત્યજી પ્રવૃત્તીમેં પાંકે જુકો સાથ ડીંયેં તા નેં કવી મીલન, બાલ ડાયરા, ગીત-સંગીતજે કાર્યક્રમેંમેં જુકો સહકાર ડીંયેંતા તેંકે ન્યારીંધે નેં મૂંકે પ 'કૂંજલ'જે આસાડી અંક લાય જાહેરાતૂં ભેર્યૂં કરેમેં જુકો સહકાર ડીંયેંતા તેંજે કરેનેં અિનીં બોંઇંકે અલગ-અલગ (ધાર-ધાર)અંક અર્પણ ક્યા ખપેં. પ, અચીંધલ (૨૦૬૩) વરૅ તાઇં આઅૂં હૂંવાં ક ન પ હૂંવાં. મૂંકે ભરોંસો નાંય. એતરે હિન વરૅ જો અંક 'સંયુકત' અર્પણ કરીયોં.

વીશન નેં નીમા સંમત થ્યા એતરે અૅચડ઼ો (અિરડ઼ો) જૂલાઇ જે ડીં જોગેશ્વરી જી અચલગછ વાડીમેં અર્પણ વીધીજો કાર્યક્રમ રખ્યો. કચ્છી વીસા ઓસવાલ સમાજ, જોગેશ્વરી આયોજીત હિન કાર્યક્રમજો સંચાલન 'મંગલમ્' ક્યોં હોં.

અસીં હિતે કચ્છી ગધપઠનજો હિકડ઼ો નિન્ઢડ઼ો કાર્યક્રમ પ રખ્યો હો.

૫

કચ્છી સારસ્વત મીત્ર મંડળ, મૂલૂંડ ચૅક નાકે વારેંજો કાર્યક્રમ

મૂંજે જાની ધોસ્ત મૂલશંકર જોષીકે ફોન ક્યો : 'સવારે કચ્છ વિઞાતો' ચ્યોં : 'અજ઼ સાંજીજો સતેં નૂં નોંચ તાઇં સારસ્વત વાડ઼ી મેં ચૅક નાકે વારેં 'આસાડી બીજ'જો કાર્યક્રમ રખ્યોં'નોં'

સાંતાક્રુઝનૂં બસમેં મૂલૂન પુજ઼ંધે સવા કલાક લગ઼ે. પ મૂં ડાયરેક બસ ન પકડ઼ઇ. ઇ બસ કડેંક ૩૦-૪૦ મિલીટેં પ મિલેતી એતરે મૂલૂન પુજ઼ંધે ડેઢ-બ કલાક પ લગ઼ી વિઞે ! આઊં બસમેં કુર્લા વ્યોસેં નેં ઉતાં લોકલમેં મૂલૂન પુગ઼ોસેં સવા-ડેઢ કલાકજે ઠેકાણેં ચાલી મિલીટેંમેં પુજ઼ી વ્યોસેં.

કાર્યક્રમ ચાલૂ થિઇ વ્યો હો. પ મૂંકે તેંમેં હાજરી ડીંધે અજાઇ ખુશી એતરે થિઇ જે અસાંજે સમાજ-મુમ્ભઈજે સમાજ અજ઼ ડીં તાઇં કચ્છી નયં વરૅ જો કોય કાર્યક્રમ આયોજીત કયં ન હોંયં નેં હી કાર્યક્રમ થ્યો નેં સે-પ, અસાંજે મુમ્ભઇ સમાજ જી સારસ્વત વાડ઼ી મેં, પ અિનજો આયોજન ચૅક નાકે (થાણે) વારેં ક્યોં હોં.

હિન કાર્યક્રમમેં માન-સનમાન-નયં વરૅજી વધાઇયૂં-ભાષણ સિવાય બ્યો કોય કાર્યક્રમ ન હો. તેં હૂંધે પ હિન કાર્યક્રમજે આયોજકેં કે મૂં છાભાસીયૂં ડિન્યૂં ! વાધાઇયૂં ડિન્યૂં ! નેં અચીંધે વરૅ મનોરંજન કાર્યક્રમજો આયોજન કરેજો પ ચ્યો.

અસાંજો ડોમ્બીવલીજો સમાજ પંજ-છ વરૅ થ્યા કચ્છી નયં વરૅ જો કાર્યક્રમ રખે તો. બે રવીવારજો હી કાર્યક્રમ હો તેંમેં હાજરી ડેજો મૂંકે આગ્રહ ક્યોં. પ, મૂં હથ બધા ! બે ડીં જ એકઇ જૂલાઇજો જ મૂંજી ટિકીસ હુઇ.

મૂંકે હિન ફેરે મુમ્ભઇમેં ઘણી મજા આવઇ ! ખુશી થિઇ ! કાર્યક્રમ 'ન્યારે નેંણ ઠર્યા !'

કચ્છી બોલી બોલ ! મિઠા !
તૂં કચ્છી બોલી બોલ !
કચ્છી બોલી બોલ !
તૂં ધિલજી અચ્છી બોલી બોલ !

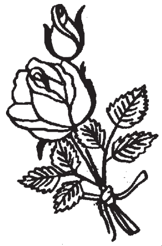

કમલાકાન્ત છોટાલાલ
એક્સપોર્ટર્સ પ્રા.લિમિટેડ

શ્રી રામ ઈન્ડસ્ટ્રીયલ એસ્ટેટ, કામાણી નજીક, કાલે માર્ગ, બેલ બજાર, કુર્લા (પ.)
મુંબઈ ૪૦૦ ૦૭૦, ફોન : ૨૫૧૪ ૦૨ ૩૭, ૨૫૧૪ ૭૯ ૮૦
ફેક્સ : (૦૨૨) ૨૫૧૧ ૨૨ ૮૫, ૨૫૧૧ ૩૩ ૪૨

નૂરમામદ 'નૂર'

પત્રકાર

ગજલ

લિખ, હાણેં લિખવાર, પણ તૂં ભંધ ન કર !
ખણ કલમ કર વાર, તૂં ભંધ ન કર !

ભંધ ન કર ભેઇમાન થીંનેં, ચુકનેં ધરમ તૂં તૉજો,
માડૂ નઇયેં ગઇચાર, તૂં ભંધ ન કર !

ભોરીંગ ભ્રષ્ટાચારજો ડિસ તૂં, ડેસકે ડંખે,
કર કલમ તઇચાર, તૂં ભંધ ન કર !

તૉજો કર્મ આય ઇ જ, સચ્ચો લિખી સગ઼ેજો,
કર સચજો હૂંકાર, તૂં ભંધ ન કર !

'નૂર' ફેંસલો કરી ગ઼િન, અણનમ ઉભઠો અઇયાં !
ખોટા ન કર વીચાર, તૂં ભંધ ન કર

ચંદ્રવદન મહેતા 'સારસ'

અસાંકે

ગજલ

જડેં જાધ આંજી, અચેતી અસાંકે !
અખીયેંમેં પાણીં, ભરાયાં અસાંકે !

ધિલાસો 'વો ધિલકે, હી અઇં જ પિન્ઢજા,
ટાણેં તે ધુસ્મણ, ભનાયાં અસાંકે !

ધુનીયાંજા રંગીન રંગ ભધલી વિઞેતા,
પિન્ઢજા જ રંગ હી, વતાયાં અસાંકે !

જિન્ધગીજો વૅવાર, હલે તો ભરાભર,
વૅવારીયા ! અઇં, સિખાંયાં અસાંકે !

સગ઼પણ સચા હિત, મિલેં તા કિડાં ભા !
સગ઼પણ જે નાલે, નમાંયાં અસાંકે !

વેસા અજ઼ કેણીં, ત 'સારસ' પ કેંજી ?
લગ઼ેં તા મિડ઼ૅ હી, પરાયા અસાંકે !

माधव जोषी 'अश्क'

मूंजी पोथी

आऊं ऊनअीसॉ बांसठ–त्रैंसठ–चोंसठजे अरसेमें नारायणसरोवर सेवा सहकारी मंडळीजो मंत्री हुवोसें. पगार पॅला पिन्जी रुपीया नें पोय पोंणूंसॉ रुपीया हुवो. ही मंडळी मूं थापअी हुअी नें असांजे गामाअी–गुअीरवारें गामाअी सुन्धरजी लीलाधर ठक्करके प्रमुख भनाया हुवा. प अिनीं मंडलीजे सभासदेंजी लोनजी रकम पिन्ढजी धुकानजे लेंणेमें जमें करे छडयों नें पोय अुनीं सभासदेंके वीयाजते पअीसा नें बिज नें धांअीं वगेरे डिनों तें मथा माड़ू नाराज थ्या नें अस़ीं प्रमुख भधलाया. तेंजे करेनें सुन्धरजी नें मूं विचमें वॅर प्या नें अुनीं मूंके घणें हॅरान कयों. अुनींजा पत्नी प असांजाज–गुअीरजा–धीयारु नें वरी पाडेसरी हुवा नें ़अिनींजी बाअीके असीं मासी चोंधा हुवासीं.

मूं सुन्धरजीजी रेशनजी धुकान रध कराअी. गॅरकायधे कोलसें ज्यूं हजारूं गूणीयूं जलाअीयूं. ब्या हजारुं मण अिनीं बारे छडयों. कोलसा भंध थ्या, कंट्रोल जटाजी विअी अेतरे कुआड़ीया–कुआड़ीवारा–कोलसा भनाअींधल धुकानता अुतरी व्या अेतरे वॅपार वींटाजी व्यो.

सुन्धरजीजी धर्मपत्नी मूंजी माताजीके चें : 'मा ! अू (सुन्धरजी) तां ॲड़ा अअीं प माधूके असां नींयांणींअेंजो मों प आडो नथो अचे!' अेतरे हिनीं बोलेंजे कारण आऊं अगीयां व़धंधे अटकी रोंधो होसें.

सुन्धरजी जडें मूं सामे वडे पाअीये खिटपिट क्यों तडें मूं राज़ाबावे (स्व. राजा श्री करमसिंहजी, अध्यक्ष श्री आशापुरा पीठ, माताजो मड़) के राव डिनीं. सुन्धरजी अुन वखत कायधेजी सॉड़में हुआ. राज़ाबावे नें बें समाधान करायों. मूं सुंधरजीके पुलीस नें नागरीक पूरवठे नें महेसूल खांतेंजें मामलेंमां छडाया. थोड़ा घणां मेंणां व्या नें भाअी मूं सामें खिटपिट चालू क्यों. जडें पाणी मथे ता वटाणां तडें मूं राज़ाबावेके राव डिनीं त अुनीं च्यों : 'तूं जडें सॉड़ीमें अचें तडें असांके राव डींयें नें जडें असीं छडाअीयों (समाधान कराअीयों) तडें वरी खिटपिट करीयेंतो !'

मूं पुछ्यो : 'आऊं खिटपिट करीयांतो ? आऊं सॉडमें ़अचांतो?' अुनीं हा च्यों. तडें मूं च्यो : 'तडें हाणें आऊं राव नअीं डीयां. हाणें आंके प छूट आय. थीजा सुन्धरजी भेरा.'

पोय सुन्धरजी नें मूंजी वेड़ घणीं लमीं हलअी. आखर जडें सुन्धरजी मिणीं ग़ालीयें खुआर थ्या, थका, ऑसर्या तडें विगर समाधान मूंजो पीछो छड्यों नें मूं अिनींजो पीछो छडयो.

रवीवार : ३०–८–६४ जी पोथीमें हिन वेड़जी प ग़ाल आय.

१

सहकारी मंडळी–मूंते पुलीसमें केस करेजी कोसीस

२३–८–६४ रवीवार सवारमें मिठुभाअी (मूं मंडळीजो मंत्रीपद छडयो पोय जा मंत्री नें असांजा कुटमीं. हिकड़ी बिअी व्यक्तिजे चे ते सुन्धरजी ते अरजीयूं क्योंते तें मथा सुन्धरजी अुनींके मार्यो हों नें अू मूं मथे अरजीयूं करींधा हुवा तेंता मूंके प सुन्धरजी सला डिनों, मिठुभाअीके मारेजी ! प मूं अीं न क्यो. अुनीं मिठुभाअी मूंके च्यों जे : सईयध तां अज रातज़ो मुम्भअी विञेतो. तूं रोंके नें पताय. मूंके मौन हो अेतरे ऑटेसें च्यो जे, भलें विञे. त च्यों जे, 'अरे भाअी

पताय नं. नाहकजो मिणींके छंढा खंयणां पोंधा'

(मूं सहकारी मंडळीमां अुचापत कअी आय ॲड़ो मूंते आक्षेप हो. प्रमुख ते प हो. प्रमुख केतरीक रकमजी जवाबधारी सीकार्यों हों. मूं साफ अिन्कार क्यो हो. जिला सहकारी बेन्क लवाद नीमें. केस हल्यो नें तमाम रकम प्रमुख ते टुटअी. प तेंनूं मोंध मूं मथे पुलीसमें फरीयाध करेजी कोशीष करेमें आवअी हुअी तेंजी ही ग़ाल आय).

समाचार थ्या त, सुन्धरजी अची व्या अअीं. मोमन (असां पोय जा प्रमुख) च्यों विठे मिठुभाअीके जे, 'मूंके तां कीं'भी खबर न हुअी नें मूं कीं भी च्यो न हो. आमूं (मंडळीजी कारोबारी समीतीजा मेम्भर) पिन्ढजी मरजीसें व्यो. मूंके घडूलीमें मिल्यो नें चें जे, लखपत व्यो होसें.'

मिठुभाअी मूंके च्यों जे, 'हां, आमूं वापस आयो. वकील चें जे, मंत्री खपे भेरो तडें केस थीये.'

अग़ाली रातजो बेन्क लोनजो पूरवणीपत्रक वापस आयो हो, से तेंजो काग़र मिठुभाअी वांचांयों.

बे डीं ग्रामसेवक चूडास़मा वटे पत्रक डिठो त, जमनशा सअीयध, जूसब खलीफो, हाजी जूसब अिजन, शेरमामध, जाकब अब्दुल्ला, वेलो तुरक, अुमर तुरक, सूमार सलेमान, अिभराम बाराच, भूलो नें मिठुभाअी अिनीं अिगीयारेंजा नां ज 'वा. मोमन मिणीं सभ्येंके नाहक खोटे आसरेमें रुलाय तो. मिठुभाअी आमूंजे मोंते मूंके च्यों ते जे, 'पअीसा मंजूर कराय डॅ. विचाडें गरीभेंक़े कम अचें !! (जुको मूं मथे अुचापतजी फोजधारी फरीयाध-क्रीमीनल कम्पलेन्ट-करे लाय धॉडया ते, अुनींजी लोन मंजूर कराय लाय आअूं धॉडां, अ़ीं च्यों ते !!!)'

२३-८-६३जी सांजीजो कनोज थींधे हाजी मजारके मों वताअींधे कअीयारी व्योसें. वाटमें बावेजो माडू मिल्यो हो. बावे जमनशा च्यों जे, 'मुम्भअी वेंधोसें. प अज रातजो तां, भंधूकजो कुन्धो बधाण लाय भुज़ वेंधोसें.

रातजो मिठुभाअी, रेवाशंकर, मोमन विगेरे आया. मोमन टिक्यो. ब्या घडूली व्या. बावो भी व्यो. मूंके कोय न मिल्या. आअूं सुतो होसें.

मोमन सवारो च्यों जे, महीड़ा (सहकारी बेन्क जा अधीकारी)मूंके चें होंयं त हिनमें परबारो केस न थीये नें मूं सभ्येंके च्यो हो जे, अमलधार फेंसलो करीयें से खरो!).

२

कृषीधाम

आअूं २४-८-६४जी सवारो कअीयारीनूं निकरी पानंध्रॉ व्योसें. जया (मूंजी निन्ढी भेंण)जे घरें मानीं खाअीनें 'कृषीधाम' (सिन्धी भानूशालीअेंजी संयुक्त सहकारी खेती मंडळी)ते व्योसें. अश्वीन नें नाथोमल 'वा. फार्म ते फिर्यासीं. चर्चा थिअी.

२५-८-६४ जो ट्रॅक्टरसें घडूली व्योसें अमरसींजो भा कुबेरनगरनूं आयो हो से भी भेरो हो.

३

लाखापुरजा लुआणां नें सूमरा

कानजी मांमां वारो अरजणभा धडूली आयो हो. अी लाखापुरमें थानजो (लुआणें माजनजे थानजो-थानाअी) कम करेतो. मूंधान वारे कानजी माराज सूमरें जी.नें लाखापुरवारें लुआणेंजी कंथा (कथा) वांचें. चें जे, 'लुआणां सूमरेंजे पीरेंजा हथ चुमीयेंता !!!' लाखापुरवारा लुआणां सूमरेंजा धबल अअीं तेंजी मूंके भी खबर आय. प हेतरी हधते पुगा हूंधा तेंज़ी खबर न हुअी.

सांजीजो माताजे मड़ व्योसें. राज़ाबावो भुज़-अंजार व्या 'वा.

अीरीगेशन डॅम्स नें अेस.टी. बास

डयाराम (सिन्धी भानूशाली–कोरीयाणी सहकारी मंडळीजा प्रमुख) बस में भुज़ व्योते. अुनींके अीरीगेशन अीन्वॅस्टीगेशन सब डीवीज़न, भुज़जे डॅप्युटी अिजनॅर ते लिखल पत्र डिनूं. (गोधातड़ डॅमजी सर्वे लाय अचेजो. ही डॅम अज़ कोरीयाणी, कपूरासी, नें छॅर जी खेतीके पाणीं डेतो.)

ब्या ब काग़र मूलजी कोरीयाणीं वारे के टपालमें विधे ला' डिनां. १. पत्र कलेक्टर साहेब ते लुकमान जे कपुरासी रखालजे चड़ावेजी डीपोजीटजो रीफन्ड मिले बाबत नें ब्यो कार्यपालक अिजनॅर, अेम.आअी.पी. (माअीनॉर अीरीगेशन प्रॉजॅक्ट) राजक़ोट ते गुवर, कुनरी नें गोगीराणेंजी डेम साअीटजी डे. अिजनॅर तपास करे नें रपॉट हलांयनें तेंजो कुरो थ्यो, तेंजी पुछा कअी हुअी से हो. ड्राअीवरके नारायणसरोवरजी बस–मींजे कारण भंध हुअी से वाट ठारायनें चालू करे जो पत्र डॅपो मेनेजर, भुज़ ते डिनूं.

बे डीं २६–८–६४जो देवसींभाअी (जिला लोकल बोर्ड जा मेम्भर)के अेस.टी. ते भुज़–लिखमीपुर वारी बस भाडरो, कोटड़ो थींधे माताजे मड़ हलायजो नें.गोयला–नारायणसरोवर–माताजो मड़, भुज़–माताजोमड़–बरंधा–नारायणसरोवर/वाअीयॉर अॅक्सप्रेस बस नअीं चालू करेजी नें नखत्राणा–सीयॉत बसके मूंधान–नरो–हाजीपीर हलायजी नें भुज़–नारायणसरोवर बस के कोरीयाणीं थिअीनें हलायजो लिख्यो हो, अू काग़र डिनुं.

तालूका मथक

शामजी शेठ (लखपतवारा) रवापुर व्या ते. (गोपालजी शेठ मेघपुरवारा भी हुआ.) शामजी शेठ के गुजरात राज्यजे पंचायत मंत्री श्री वजूभाअी शाह ते लखपत तालुका पंचायतजो हॅडक्वार्टर लखपतमेंज रखे लाय विनंती पत्र टपालमें विजे लाय डिनूं.

राज़ाबावो आया. लालवाणी (पानंध्रॉजी भारतीय संयुक्त सहकारी खेती मंडळीजा मंत्री)भी हुवा नें अिनीं भेरा ब्या त्रॅ सिख पानंध्रॉ व्याते.

तालूके जे वीकास बाबत

राज्यजा डॅवॅलपमेन्ट कमीश्नर (वीकास आयूक्त) मंकोड़ी साहेब २७–०८ जी रातजो माताजे मड़ टिकेवारा (खमेवारा) हुआ प न आया. रातजो बीं व़गें सुधी वाट न्यारे हॅरान थ्यासीं. अू २८–०८ बिपॉरजो आया. च्यों जे, 'सेरड़ी गामजी नय तां मडअी वापस व्यासीं. भुज़नूं थिअी अचों ता. अिनीं भेरा सर्वश्री कान्तीप्रसादभाअी अंताणी (कच्छ जिल्ला पंचायत प्रमुख), जिला विकास अधीकारी चंदोरीकर साहेब, कार्यपालक अिजनेर चौहाण साहेब नें शेख साहेब, आसी. डेव. कमी. चंदूभाअी पटेल साहेब, आसी. कलेक्टर शर्मा सहेब, खेतीवाड़ी अधीकारी शाह साहेब, जिला रजीस्ट्रार, सहकारी मंडळीओ सअीयद साहेब वगेरे हुआ.

लखपत तालुकेजे विकास बाबत चर्चा–वीचारणा थिअी.

जेमें १. सूपर फॉस्फॅट खातर (खाद) २. चर्मोद्योग, ३. पूर्व प्राथमीक शाळा, ४. मालधारीअेंके तालीम, ५. गोधातड़ डॅम–नरा डॅम, ६. अम्बर चरखा केन्द्र वगेरे बाबत चर्चा–वीचारणा थिअी.

मंकोड़ी साहेब घणूंज हुसीयार नें ग्राम वीकासजो अनूभवी आय. अिनींज ग़ाल्यिूं क्यों. मूंके मनमें थीये जे ही ग़ाल पूरी करीयें तें पोय आऊं चां (रजूआत करीयां). प मूंजे मनमें जुको प योजनाऊं रमअीयूं ते अू तमाम अुनीं सामेंनूं च्यो ! अेतरे थ्यो जे भलें अी चें नें असीं वधाअीयों अी ज वधू सारो थींधो !

चर्चामें जिला पंचायत प्रमुख कान्तीप्रसादभाअी अंताणी, राज़ाबावे, शामजी शेठ, मूं नें अधिकारीअें भाग़ गिड़ों.

मीं चालू हो नें अी रवाना थिअी व्या. नारायणसरोवर बाबत च्यो त च्यों जे, 'तीर्थ के वीहारधाममें वीकसायनूं विरूध अअीयां! कारण त, अनाचारजो धाम थीयेजो ध्रा आय ! वीहारधाम वेश्याधाम भनीं विञे ता !' मूंजे मनमें तां थोड़ो घणूं ही ध्रा शुरुआतनूं ज हो. प तीर्थजे वीकासजी लालच घणें वडी आय, अेतरे मूं थोड़ी खन धलीलूं किअीयूं.

७

सुन्धरजी, आऊं, शामजी शेठ नें राज़ाबावो

तेंनूं अग़ीयां शामजी शेठ सें चर्चा थिअी तालुका हॅड क्वार्टर बाबत नें सुन्धरजी बाबत अग़ाली रात (विअी रात) राज़ाबावे पुछ्यों हों जे : 'तूं नें सुन्धरजी पिन्ढमें सुर नयॉ कुरो?' तेंतां मामलतदार सोलंकीजी हाजरीमें ज मूं मिड़ें ग़ाल्यिूं किअीयूं. पोय शामजी शेठ के कोठायो. अिनीं च्यों जे, 'कुरो कंधासीं?' त बावे च्यों : 'अिनींके जीं कयणूं हूंवें तीं करीयें'. शेठ च्यों : 'नां, अीं न थीये. ठाय छडीयों'. राज़ाबावे च्यों : 'समाधान हिकड़ो वखत थीये त पोय जघड़ो न क्यो खपे. नकां त समाधान न कजे नें लड़ी ग़िनजे.' मूं पुछ्यो : 'आऊं रांध करे सग़ां अॅड़ो माडू अअीयां?' त च्यों : 'तूं न नें अू.' आखर अीं निकी थ्यो जे, सुन्धरजी नें मूंके मड़ कोठायनें रुभरु सुणींनें समाधान कराअीयें. अेतरे शामजी शेठ वाटमें धोलतपुर वटे मूंके चिठी सुन्धरजी ते लिखी डिनों.

राज़ाबावे वटां पअीसा गुर्या त सज़ी हकीकत करे सुणायों. पंज रुपीया मूं के डेजो शामजीशेठ के च्यों. प, मूं १० डॉ रुपीया गिड़ा.

काकुशेठजो ध्रा. अञा भी शामजी शेठ के आय अगर तां भधलो ग़िनेजी भावना आय ! काकुशेठ घणें गुन्हाहीत कृत्य करेतो तेंमें अची विञे तेंजी वीचारणा किअी.

हेतरें डींयेंमें प्रथमवार शामजी शेठ च्यों जे : 'सुन्धरजी हिकड़े माडू के सोंढांयं होंयं, आंजो नक कपण. से अुन माडू शेठके चें तडें, शेठ अुन माडूके च्यों जे : 'पअीसें लाय अॅड़ो कम थीये, भ्रामणसें?' माडूजो नां न च्यों. प कधाखर मंगलजी होथी हूंधो'

वीकास खांतेजी जीपमें घडूली आयोसें नें १७–३० (सांजी जो ५–३० वग़ें) रवानूं थिअीनें कृषीधामते सवें अठें पुग़ोसें. पानंध्रोजी नयमें पाणी घटी व्यो हो !

८

शिख खेडू

सिख खेडूअेंके मिलण लाय खास पंध करेनें रातजो पुग़ोसें नें अुनींसें तालूकेमें अिनींके खेतीजी जिमीन किथ किथ मिली सग़े अीं आय तें बाबत सला सूचन डिनां. हिकड़े जंगसींग नालेजे सिखके रतीपारजो सूचन क्यो.

काल लालवाणीजी च्यों जे, रतीपार अिनींके हलाअींधोसें. अअीं अिनींजो कम कजा. मेनेजर अअीं थीजा, त जेंसें आंजी आर्थीक चिन्धा लअी विञे !

९
लखपत तालुका कोंग्रेस

कोंग्रेसजे प्राथमीक नें सक्रीय सभ्य नोंधणी बाबत नें आऊं संस्थामें अग्रीम भाॻ ॻिनां औं लालवाणीजी च्यों. अिनींके पिन्ढके तालूका कोंग्रेस प्रमुख थीयेजी खूब अीच्छा आय ! प मूं वटे स्पष्ट नथा थीयें. से मूं च्यो जे पां बॉय कम कंधासीं नें अश्वीनके भी पां भेरो खणंधासीं.

मूंके आशा आय जे पीरीस्थीती नजरें अश्वीन जरुर कोंग्रेसमें शामील थींधा.

सातम प्रेमसें खाधी नें पोय माननीय वजूभाअी शाह (कृषीमंत्री) ते फार्म बाबत पत्र अश्वीनके लिखी डिनूं नें फार्मके फील्माय ला' नायब माहीती संचालक नरहरीभाअी भट के पत्र लिख्यो.

१०
मुल्लां तअीयब जत

फुलरे विञेजो वीचार रद करेनें रवानूं थिअीनें कोरीयाणी आयोसें. रॉड़ासरवारो नथू शेठ अिते हो. (नथु शेठ किराची वटां मूंजो भाअीबंध हो. मुम्भअीजे माजी मेयर स्व. रवजीभाअी गणात्राजो साल हो. कोरीयाणीमें अिनजा सारा हुवा. थोड़ें वरें मॉर अिनजो स्वर्गवास थिअी व्यो!) काफी पीनें कअीयारी आयोसें. वाटमें वीचार हो जे, जमनशासें मंडळी ज्यूं. गाल्यिूंकरींधोसें नें कनोज कोठे वेंधोसें. प मुल्लेंजो घर भंध हो अेतरे अितां ज ठेल्यो. (मुल्लां तअीयब जत कनोजजा हुवा. भीमारी-सीमारी नें बिअी बाबतेंमें डोरा-धाॻा करींधा हुवा. पाणीं पढ़ी (मंतरे) डींधा हुवा. प अिनींके संततीमें हिकड़ी धी नें हिकड़ो पॻामें पोलीओवारो पुतर हो. अेतरे अिनींके हिकड़े निमरे पुतरजी अिन्छा हुअी. अिनींके मूंजी वीशेष शक्तीजो मूं २-३ वखत परीचय करायो हो अेतरे, अिनींके मूंजे वचनमें श्रद्धा हुअी तेंजे करे मूंके च्यों हों जे : 'माधु, धुवा कर त मूंके हिकड़ो पुतर थीये त आऊं तॉके हिकड़ी धूञ मेज़ (मे-भेंस) डींधोसें!' मूं च्यो हो जे : 'मे-बे जी मूंके लालच नांय . प जडें प पां भेरा थीयों तडें मूंके जाध कराअींधो रॉज त कडेंक धुवा करींधोसें! प कच्छके-असांजे लखपत तालूकेके ङुकारें खणीं लाथों नें मुल्लां तअीयब पाकस्तान लडे व्या!)

कअीयारीनूं निकरे पोय वाटमें जाध आयो जे, बावेसें (जमनशा सअीयधसें) कम हो ! प वरी थ्यो जे, अी गाममें न हूंधो अेतरे ज आऊं भुली व्यो हूंधोसें ! नें कनोजमें खबर पिअी जे बावो नाणसर हो.

रात हाजी हसनजे घरें होसें. अुमर मुलअूं बरंधेंवारो आयो हो.

भाॻीयाणी (मूंजी धरमजी भेंण)जे घरें अॻाली रात धी ज़ाअी हुअी. मूं अॻीयां च्यो हो जे, धी अचींधी, काणीं ! प सुखर काणीं त न आवअी ! ('काणीं' त मस्करीमें च्यो हो !)

अज़ लुकमानजे घरें मानी खाअीनें बिपॉरें ११-३० (साड़ें अिगीयारें) वॻें नाणसर आयोसें.

मूंजी टपाल हींमतभाअी डाक्टर वटे हुअी औं भाअीलालभाअी (मूंजी भेंण जयाजा डेर) मूंके घडूलीमें च्यों हो. से टपाल खंअी नें वांचअी. तेंमें पाक. हाअीकमीशनमां पासपोर्ट रजीस्टर जी ऑकनोलेजमेन्ट रीसीप्ट भी हुअी नें आसी. रजीस्ट्रार, सहकारी मंडळीअूं, सालेमामध (पूर्व प्रमुख, ना.स. सहकारी मंडळी) ते वाअूचर सुप्रत करेजो हुकम हलायोंहों तेंजी नकल मूंते हुअी.

नारायण सरोवर : रवीवार : ३०-०८-१९६४ : क. १५-३०

અખિયેં ઓતારા
(ગ઼ીત)

ધિલસેં ધૂલારા થીંધાસીં,
અખિયેં ઓતારા ડીંધાસીં.
મૉભૂભ મિઠા મન મૉજીલા !
અંકિ ન અચેં કો પણ હીલા,
ધરીયા ધિલસેં ધાવત ડિઇનેં,
પ્રેમરસ પ્યારા પીંધાસીં....
ઐંયૂં અસીં આંજા ધીવાના,
આંજી મૉભતમેં મસ્તાના,
સથૂઆરો મિલે અગર આંજો,
અભજા તારા ગૂંથીંધાસીં....
ઐં જાન કનાં પણ વલા જાની,
આં વટે લગ઼ે ધુનિયાં ફાની,
આંજે સડ જે ઑઠે-ઑઠે,
જિજા જનમારા જીંયંધાસીં....

- વ્રજ ગજકંધ